

Regeringens proposition

2011/12:21

Användning av beteckningarna regionfullmäktige och Prop.
regionstyrelse för Gotlands kommun 2011/12:21

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 oktober 2011

Fredrik Reinfeldt

Stefan Attefall
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar som medför att Gotlands kommun får möjlighet att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Möjlighet för Gotlands kommun att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.....	5
4.1	Beteckningar på beslutande församlingar	5
4.2	Regionalt utvecklingsansvar i vissa län	6
4.3	Gotlands kommun	6
4.4	Möjligheten att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse	7
5	Ikraftträdande m.m.	8
6	Konsekvenser.....	8
7	Författningskommentar.....	9
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.....	9
Bilaga 1	Sammanfattning av delbetänkandet Gotland – användningen av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (SOU 2010:94).....	10
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag.....	11
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	13
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträdet den 13 oktober 2011...	14

1 Förlag till riksdagsbeſlut

Prop. 2011/12:21

Regeringen föreſlår att riksdagen antar regeringens förſlag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Prop. 2011/12:21

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 4 § och 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting gäller i sådant fall kommunen.

Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting i 5–10 §§ gäller i sådant fall kommunen.

4 §

De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Gotlands kommun får besluta att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om kommunfullmäktige och kommunstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas *vid val i Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Vid val i Gotlands kommun ska beteckningen kommunfullmäktige användas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Regeringen beslutade den 16 juni 2009 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att dels se över den statliga regionala förvaltningen, dels föreslå ändringar som behövs för att nya landsting ska kunna bildas (dir. 2009:62). Utredningen antog namnet Utredningen om den statliga regionala förvaltningen.

I samband med riksdagsbehandlingen av propositionen Regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2009/10:156) föreslog konstitutionsutskottet i sitt betänkande den 25 maj 2010 (bet. 2009/10:KU37) att riksdagen skulle tillkännage för regeringen att skyndsamt se över vilka lagändringar som behöver göras för att beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse ska få användas för Gotlands del och därefter återkomma till riksdagen i detta avseende. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2009/10:324).

Regeringen beslutade därför den 8 juli 2010 att utredningen även skulle belysa och kartlägga de rättsliga förutsättningarna för att Gotlands kommun ska ges möjlighet att använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (dir. 2010:72).

Utredningen överlämnade i december 2010 sitt delbetänkande Gotland – användningen av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (SOU 2010:94). En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 1* och utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*. Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena och sammanställning av remissvaren finns tillgängliga i Socialdepartementet (dnr S2011/8754/SFÖ).

4 Möjlighet för Gotlands kommun att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse

4.1 Beteckningar på beslutande församlingar

Beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar enligt 14 kap. 1 § regeringsformen, förkortad RF. Av 3 kap. 1 § kommunallagen (1991:900), förkortad KL, framgår att det i varje kommun och landsting finns en beslutande församling, kommunfullmäktige i kommunerna och landstingsfullmäktige i landstingen. Kommunfullmäktige är skyldigt att tillsätta en kommunstyrelse och landstingsfullmäktige en landstingsstyrelse. Därutöver ska fullmäktige tillsätta de nämnder som behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter (3 kap. 2 § KL). Enligt 3 kap. 3 § första stycket vallagen (2005:837) ska det i varje kommun finnas en valnämnd, som är lokal valmyndighet med ansvar i kommunen för frågor om val.

Den 1 januari 2011 gjordes försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län permanent genom lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län. Lagen innebär att Skåne, Västra Götalands och Hallands läns landsting samt Gotlands kommun har fått ansvaret för regional utveckling i länet. Under försöksverksamheten hade Skåne och Västra Götalands läns landsting möjlighet att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse i stället för kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige respektive kommunstyrelse eller landstingsstyrelse, utom vid genomförande av val enligt vallagen. I propositionen Regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2009/10:156) föreslogs att denna möjlighet skulle ges till de tre landstingen men inte till Gotlands kommun.

I samband med riksdagsbehandlingen av propositionen anförde konstitutionsutskottet (bet. 2009/10:KU37, s.12) att även Gotlands kommun skulle ges möjlighet att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. Utskottet ansåg dock att det i lagstiftningsärendet saknades tillräckligt underlag för att genomföra de lagändringar som behövdes och föreslog att riksdagen skulle ge regeringen till känna att skyndsamt se över behovet av lagändringar och därefter återkomma till riksdagen med lagförslag. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2009/10:324). Konstitutionsutskottets ställningstagande var en följd av en motion i vilken det påpekades att Gotland har samma ansvar och befogenheter som de landsting vilka i övrigt kommer att omfattas av lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län. I motionen framhölls att det är olyckligt, när allt annat är lika, att Gotland inte har möjlighet att använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse samt att, inte minst mot bakgrund av Gotlands internationella kontakter i Östersjösamarbetet och på EU-nivå, det är viktigt att Gotland har möjlighet att nyttja dessa begrepp (mot. 2009/10:K11).

4.3 Gotlands kommun

Gotlands kommun är en s.k. landstingsfri kommun. Detta innebär att kommunen ansvarar för både kommunala uppgifter och landstingsuppgifter. Dessutom ansvarar Gotlands kommun för uppgifter som följer av lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Gotlands kommun har i samband med utarbetandet av departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51) angett att det innebär en stor förlust i status och brist när det gäller tydlighet att inte få använda sig av benämningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. Kommunen har anført att benämningarna för omvärlden klargör kommunens befogenheter samt att det i det interregionala samarbetet kring Östersjön är viktigt att kunna få använda regionbegreppet.

Regeringens förslag: Gotlands kommun ska få rätt att använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse, utom i samband med allmänna val enligt vallagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Lunds universitet, juridiska institutionen* avstyrker förslaget med motiveringen att det är direkt olämpligt för en kommun som Gotland, som har sina huvudsakliga uppgifter på den lokala nivån, att använda beteckningen som lagstiftaren i regeringsformen har valt att använda för den högre nivån. *Länsstyrelsen i Gotlands län* påpekar att det är viktigt att man är konsekvent vid användningen av de olika begreppen så att otydlighet i möjligaste mån kan undvikas samt att motiven till och konsekvenserna av en eventuell förändring inte enbart kommuniceras till kommunmedlemmarna i samband med införandet utan även förs kontinuerligt för att öka tydligheten och minska risken för missförstånd. Även *Söderhamns kommun* understryker vikten av konsekvens vid användningen av de nya begreppen. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* lyfter fram omständigheten att benämningen region numera utnyttjas i allt flera och bredare sammanhang som kan leda till missförstånd på grund av otydlig avgränsning. Det nuvarande sönderbrutna systemet är svårförståeligt och det finns risk, enligt länsstyrelsen, för att missuppfattning uppstår hos icke-offentliga samarbetspartners och andra aktörer inom och utom landet. *Uppsala universitet, juridiska fakultetsnämnden* anför att det knappast kan uteslutas att förändringen leder till en del förvirring, men har samtidigt betonat att lämpligheten av förändringen är en ren politisk fråga.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det inte finns några rättsliga hinder för att låta Gotlands kommun använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. Eftersom beteckningarna kommun- och landstingsfullmäktige anges i KL krävs en lagändring för att möjliggöra att Gotlands kommun nyttjar beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. Som tidigare nämnts regleras i lagen om utvecklingsansvar för vissa län frågan om beteckningar på de valda församlingarna i de tre landsting som lagen gäller för. En ändring som innebär att även Gotlands kommun ges rätt att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse bör enligt regeringens mening göras i samma lag.

Flera av remissinstanserna anger att det finns en risk för missförstånd och otydlighet om Gotlands kommun erhåller denna möjlighet. Den föreslagna ordningen innebär att beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse kommer att kunna användas för två olika typer av valda församlingar, både för landstingsfullmäktige respektive regionstyrelse i de landsting som omfattas av lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län samt för kommunfullmäktige respektive kommunstyrelse på Gotland. Regeringen instämmer i att det kan komma uppstå

begreppsförvirring. Det är därför väsentligt att om kommunen väljer att utnyttja möjligheten att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse tydligt informerar allmänheten om detta. I fråga om val enligt vallagen ska emellertid beteckningen val till kommunfullmäktige i Gotlands kommun användas. Prop. 2011/12:21

5 Ikraftträdande m.m.

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i stort med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår dock att lagförslaget ska träda i kraft den 1 juli 2011.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Konstitutionsutskottet föreslog i sitt betänkande den 25 maj 2010 (bet. 2009/10:KU37) att riksdagen skulle tillkännage för regeringen att skyndsamt se över vilka lagändringar som behöver göras för att beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse ska få användas för Gotlands del. Regeringen anser därför att även ändringarna bör träda i kraft snarast. Regeringen bedömer att detta kan ske den 1 januari 2012.

Enligt regeringens bedömning föreligger inget behov av övergångsbestämmelser.

6 Konsekvenser

Regeringens bedömning: De föreslagna ändringarna om Gotlands kommuns möjlighet att använda andra beteckningar medför inga ekonomiska konsekvenser för Gotlands kommun.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Möjligheten för Gotlands kommun att använda beteckningarna regionstyrelse och regionfullmäktige är frivilligt och innebär därför inga ekonomiska konsekvenser.

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

3 § Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting i 5–10 §§ gäller i sådant fall kommunen.

Paragrafen ändras med innebörden att Gotlands kommun inte är undantagen från 4 § i samma lag.

4 § De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Gotlands kommun får besluta att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om kommunfullmäktige och kommunstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas vid val i *Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting*. Vid val i *Gotlands kommun* ska beteckningen *kommunfullmäktige* användas.

Tillägg har gjorts i paragrafen som ger Gotlands kommun möjlighet att besluta att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Beteckningen kommunfullmäktige ska dock anges på valsedlar i samband med val.

Sammanfattning av delbetänkandet Gotland – användningen av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (SOU 2010:94)

Prop. 2011/12:21

Bilaga 1

Mitt uppdrag har varit att belysa och klarlägga de rättsliga förutsättningarna för att Gotlands kommun ska ges möjlighet att använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse samt att lämna förslag på författningsändringar som krävs för att göra detta möjligt.

Med stöd av den rättsutredning jag låtit genomföra bedömer jag att det finns rättsliga förutsättningar för att Gotlands kommun ska kunna använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.

Jag föreslår att lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län ändras så att Gotlands kommun får rätt att använda dessa beteckningar.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 4 § och 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting gäller i sådant fall kommunen.

Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting i 5–10 §§ gäller i sådant fall kommunen.

4 §

De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Gotlands kommun får besluta att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om kommunfullmäktige och kommunstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas vid val i Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Vid val i Gotlands kommun

ska beteckningen kommunfullmäktige användas.

Prop. 2011/12:21
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

Efter remiss har yttranden över betänkandet Gotland – användningen av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (SOU 2010:94) kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Uppsala, Förvaltningsrätten i Göteborg, Statskontoret, Valmyndigheten, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Uppsala universitet (juridiska institutionen), Lunds universitet (juridiska institutionen), Umeå universitet, Stockholms kommun, Södertälje kommun, Enköpings kommun, Eskilstuna kommun, Gotlands kommun, Jönköpings kommun, Mörbylånga kommun, Kalmar kommun, Karlskrona kommun, Simrishamns kommun, Halmstads kommun, Göteborgs kommun, Öckerö kommun, Karlstads kommun, Örebro kommun, Kumla kommun, Söderhamns kommun, Åre kommun, Lycksele kommun, Luleå kommun, Kiruna kommun, Stockholms läns landsting, Östergötlands läns landsting, Skåne läns landsting, Sveriges Kommuner och Landsting och Samverkansorganet i Kalmar län.

Stockholms universitet (statsvetenskapliga institutionen), Norrköpings kommun, Kristianstads kommun, Höganäs kommun, Kungsbacka kommun, Borås kommun, Orust kommun, Kristinehamns kommun, Falu kommun, Malung-Sälens kommun, Ljusdals kommun, Timrå kommun, Örnsköldsviks kommun, Östersunds kommun, Storumans kommun, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Dalarnas läns landsting, Västerbottens läns landsting, Samverkansorganet i Värmlands län och Samverkansorganet i Västerbottens län har inbjudits att lämna synpunkter men har inte låtit höra av sig.

Socialdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 2011

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Bildt, Ask, Larsson, Hägglund, Carlsson, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Ohlsson, Norman, Attefall, Kristersson, Ullenhag, Hatt, Ek, Löf

Föredragande: statsrådet Attefall

Regeringen beslutar proposition 2010/11:21 Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för Gotlands kommun